NN 63/2020 (28.5.2020.), Zakon o sigurnosti i interoperabilnosti željezničkog sustava

HRVATSKI SABOR

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O SIGURNOSTI I INTEROPERABILNOSTI ŽELJEZNIČKOG SUSTAVA

Proglašavam Zakon o sigurnosti i interoperabilnosti željezničkog sustava, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 18. svibnja 2020.

Klasa: 011-01/20-01/75
Urbroj: 71-06-01/1-20-2
Zagreb, 22. svibnja 2020.

Predsjednik
Republike Hrvatske
Zoran Milanović, v. r.

ZAKON

O SIGURNOSTI I INTEROPERABILNOSTI ŽELJEZNIČKOG SUSTAVA

I. OPĆE ODREDBE

Predmet Zakona

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom utvrđuju uvjeti za sigurno upravljanje željezničkim prometom i za sigurno odvijanje željezničkog prometa, mjere za razvoj i upravljanje sigurnošću uzimajući u obzir cjelovitost željezničkog sustava Europske unije, uvjeti za postizanje interoperabilnosti željezničkog sustava Europske unije, uvjeti za obavljanje djelatnosti upravitelja infrastrukture i željezničkih prijevoznika, uvjeti za strojovođe i ostale izvršne radnike, postupanje tijela nadležnog za sigurnost željezničkog prometa i tijela za istraživanje željezničkih nesreća, nadzor sigurnosti te upravni i inspekcijski nadzor.

(2) Sigurnost željezničkog sustava mora se sustavno održavati i trajno unaprjeđivati na nediskriminirajući i otvoren način, potičući i uzimajući u obzir razvoj prava Europske unije i međunarodnih pravila te tehnički i znanstveni napredak, a posebno radi sprječavanja ozbiljnih nesreća.

(3) Uvjeti koji se moraju ispuniti radi postizanja interoperabilnosti željezničkog sustava Europske unije utvrđuju se u svrhu definiranja optimalne razine tehničke usklađenosti, omogućavanja, olakšavanja, poboljšanja i razvoja usluga željezničkog prijevoza unutar Europske unije i s trećim zemljama te doprinosa dovršavanja jedinstvenog europskog željezničkog prostora i postupnog stvaranja jedinstvenog unutarnjeg tržišta Europske unije.

(4) Uvjeti iz stavka 3. ovoga članka odnose se na projektiranje, izgradnju, puštanje u uporabu i stavljanje na tržište, modernizaciju, obnovu, uporabu i održavanje dijelova željezničkog sustava, stručnu osposobljenost te zdravstvene i sigurnosne uvjete radnika koji pridonose njegovu radu, funkcioniranju i održavanju.

(5) Ovim se Zakonom za svaki podsustav utvrđuju odredbe o sastavnim dijelovima interoperabilnosti, sučeljima i postupcima te uvjetima za ukupnu kompatibilnost željezničkog sustava Europske unije koji su potrebni kako bi se ostvarila interoperabilnost.

(6) Željeznički sustav Unije, podsustavi i sastavni dijelovi interoperabilnosti, uključujući sučelja, moraju ispunjavati relevantne osnovne zahtjeve iz Priloga 3. ovoga Zakona.

Usklađenost s pravnim aktima Europske unije

Članak 2.

(1) Ovim se Zakonom u pravni poredak Republike Hrvatske prenose sljedeće direktive Europske unije:

a) Direktiva (EU) 2016/797 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o interoperabilnosti željezničkog sustava u Europskoj uniji (Tekst značajan za EGP) (SL L 138, 26. 5. 2016.)

b) Direktiva (EU) 2016/798 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o sigurnosti željeznica (preinaka) (Tekst značajan za EGP) (SL L 138, 26. 5. 2016.)

c) Direktiva 2007/59/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2007. o davanju ovlaštenja strojovođama koji upravljaju lokomotivama i vlakovima na željezničkom sustavu Zajednice (SL L 315, 3. 12. 2007.) i

d) Direktiva Vijeća 2005/47/EZ od 18. srpnja 2005. o Sporazumu između Zajednice europskih željeznica (CER) i Europske federacije radnika u prometu (ETF) o određenim pitanjima uvjeta rada mobilnih radnika u interoperabilnom prekograničnom prometu u željezničkom sektoru (SL L 195, 27. 7. 2005.).

(2) Ovim Zakonom osigurava se provedba Provedbene odluke Komisije (EU) 2018/1614 od 25. listopada 2018. o utvrđivanju specifikacija za registre vozila iz članka 47. Direktive (EU) 2016/797 Europskog parlamenta i Vijeća te o izmjeni i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2007/756/EZ (Tekst značajan za EGP) (SL L 268, 26. 10. 2018.).

Primjena ostalih propisa

Članak 3.

(1) Na gradnju željezničke infrastrukture primjenjuju se i odredbe propisa kojima se uređuje područje prostornog uređenja i gradnje, energetske učinkovitosti, zaštite okoliša i prirode, sigurnosti prometa na cestama te drugih propisa.

(2) Na pitanja o izvršnim radnicima primjenjuju se i odredbe propisa kojima se uređuje područje rada i obrazovanja.

(3) Na pitanja o prijevozu opasnih tvari željeznicom primjenjuju se propisi kojima se uređuje područje prijevoza opasnih tvari.

Primjena

Članak 4.

(1) Ovaj Zakon primjenjuje se na željeznički sustav u cjelini.

(2) Željeznički sustav u smislu ovoga Zakona sastoji se od dijelova iz Priloga 1. ovoga Zakona.

(3) Željeznički sustav iz stavka 1. ovoga članka, u smislu ovoga Zakona, dijeli se na strukturne podsustave i funkcionalne podsustave u skladu s Prilogom 2. ovoga Zakona.

(4) Ovaj Zakon ne primjenjuje se na:

a) podzemne željeznice

b) tramvaje i vozila lake željeznice te infrastrukturu kojom se isključivo koriste ta vozila

c) mreže koje su funkcionalno odvojene od ostatka željezničkog sustava Europske unije i koje su namijenjene isključivo za odvijanje lokalnog, gradskog ili prigradskog putničkog prometa, kao ni na prijevoznike koji obavljaju djelatnost isključivo na tim mrežama

d) željezničku infrastrukturu u privatnom vlasništvu, uključujući sporedne kolosijeke, koju isključivo koristi njezin vlasnik za vlastiti prijevoz tereta i vozila koja se isključivo koriste na takvoj infrastrukturi te na strojovođe koji upravljaju tim vozilima

e) željezničku infrastrukturu i vozila predviđena isključivo za lokalnu, povijesnu ili turističku uporabu

f) infrastrukturu lake željeznice koju povremeno koriste teška željeznička vozila pod operativnim uvjetima sustava lake željeznice, a kada je to potrebno u svrhu povezivanja isključivo za ta vozila i

g) vozila koja se ponajprije koriste na infrastrukturi lake željeznice, ali koja su opremljena određenim komponentama teške željeznice kako bi se omogućilo izvršavanje provoza na ograničenom dijelu infrastrukture teške željeznice, i to isključivo u svrhu povezivanja.

(5) Odredbe o uvjerenju o sigurnosti iz glave IV. ovoga Zakona ne odnose se na industrijske kolosijeke, ako ispunjavaju uvjet iz stavka 4. točke d) ovoga članka.

(6) Odredbe ovoga Zakona o industrijskim kolosijecima na odgovarajući se način primjenjuju i na kolosijeke u morskim lukama, u lukama unutarnjih voda i u robnim terminalima.

(7) Odredbe o izdavanju odobrenja za puštanje u uporabu strukturnih podsustava iz glava VIII. i IX. ovoga Zakona ne primjenjuju se na industrijske kolosijeke i na kolosijeke u morskim lukama, lukama unutarnjih voda i u robnim terminalima, ako ispunjavaju uvjet iz stavka 4. točke d) ovoga članka.

(8) Odredbe o strojovođama iz glave XV. ovoga Zakona ne primjenjuju se na dijelove željezničke pruge koji su privremeno zatvoreni za redovit promet radi održavanja, modernizacije ili obnove željezničke infrastrukture te na industrijske kolosijeke i na kolosijeke u morskim lukama, lukama unutarnjih voda i u robnim terminalima, ako ispunjavaju uvjet iz stavka 4. točke d) ovoga članka.

Tijela nadležna za željeznički sustav

Članak 5.

(1) Javnopravna tijela nadležna za željeznički sustav prema ovom Zakonu su:

a) ministarstvo nadležno za promet (u daljnjem tekstu: Ministarstvo)

b) Agencija za sigurnost željezničkog prometa (u daljnjem tekstu: Agencija) i

c) Agencija za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu, osnovana posebnim propisom (u daljnjem tekstu: Istražno tijelo).

(2) Javnopravna tijela iz stavka 1. ovoga članka surađuju radi ostvarenja sigurnosti i interoperabilnosti željezničkog sustava.

Pojmovi

Članak 6.

(1) Pojmovi uporabljeni u ovom Zakonu imaju sljedeće značenje:

1. *Agencija Europske unije za željeznice* je agencija Europske unije nadležna za sigurnost i interoperabilnost željezničkog sustava Europske unije, osnovana Uredbom (EU) 2016/796 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o Agenciji Europske unije za željeznice i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 881/2004 (Tekst značajan za EGP) (SL L 138, 26. 5. 2016.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 2016/796)

2. *akreditacija* je akreditacija kako je određena u članku 2. točki 10. Uredbe (EZ) br. 765/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008. o utvrđivanju zahtjeva za akreditaciju i za nadzor tržišta u odnosu na stavljanje proizvoda na tržište i o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 339/93 (Tekst značajan za EGP) (SL L 218, 13. 8. 2008.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 765/2008)

3. *europska specifikacija* je specifikacija koja pripada u jednu od sljedećih kategorija:

a) zajednička tehnička specifikacija u smislu odredbi propisa kojim se uređuje postupak javne nabave

b) europsko tehničko odobrenje u smislu odredbi propisa kojim se uređuje postupak javne nabave i

c) europska norma u smislu članka 2. stavka 1. točke b) Uredbe (EU) br. 1025/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o europskoj normizaciji, o izmjeni direktiva Vijeća 89/686/EEZ i 93/15/EEZ i direktiva 94/9/EZ, 94/25/EZ, 95/16/EZ, 97/23/EZ, 98/34/EZ, 2004/22/EZ, 2007/23/EZ, 2009/23/EZ i 2009/105/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 87/95/EEZ i Odluke br. 1673/2006/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (Tekst značajan za EGP) (SL L 316, 14. 11. 2012.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 1025/2012)

4. *glavni istražitelj* je osoba odgovorna za organizaciju i provedbu istrage te za nadzor nad njom

5. *incident* je svaki događaj, osim nesreće ili ozbiljne nesreće, koji utječe ili može utjecati na sigurnost željezničkog prijevoza

6. *industrijski kolosijek* je željeznički kolosijek koji nije javno dobro u općoj uporabi, a koji je izravno ili neizravno povezan sa željezničkom infrastrukturom koja je javno dobro u općoj uporabi

7. *infrastrukturni pojas* je pojas koji čini zemljište ispod željezničke pruge s pružnim pojasom, zemljište ispod ostalih funkcionalnih dijelova željezničke infrastrukture, kao i zemljište potrebno za tehnološka unaprjeđenja i razvoj željezničkog sustava te pripadajući zračni prostor

8. *interoperabilnost* je sposobnost željezničkog sustava za siguran i neprekinut željeznički promet, pri čemu se postižu zahtijevane razine učinkovitosti

9. *interoperabilna prekogranična usluga* je prekogranična usluga prijevoza, za koju željeznički prijevoznik posjeduje jedinstvenu potvrdu o sigurnosti s područjem djelovanja u najmanje dvije države članice

10. *iskrcatelj* je trgovačko društvo koje s vagona istovaruje kontejnere, kontejnere za rasuti teret, višedijelne plinske kontejnere, kontejnere cisterne ili prenosive cisterne ili trgovačko društvo koje iz ili sa vagona ili kontejnera istovaruje pakiranu robu, male kontejnere ili prenosive cisterne ili trgovačko društvo koje iskrcava robu iz cisterne (vagonske cisterne,

cisterne koje se mogu skinuti, prenosive cisterne ili kontejneri cisterne), baterijskog vagona, višedijelnog plinskog kontejnera ili iz vagona

11. *istraga* je postupak koji se provodi radi sprječavanja ozbiljnih nesreća, nesreća i incidenata koji uključuje prikupljanje i analizu podataka, predlaganje zaključaka, uključujući otkrivanje uzroka ozbiljnih nesreća, nesreća i incidenata te prema potrebi, izradu i izdavanje sigurnosnih preporuka

12. *laka željeznica* je gradski i/ili prigradski sustav željezničkog prijevoza s otpornošću na sudare kategorije C-III ili C-IV (u skladu s HRN EN 15227) i najvećom čvrstoćom vozila od 800 kN (uzdužna tlačna sila u području priključivanja vagona) čiji sustavi mogu imati vlastitu infrastrukturu ili je mogu dijeliti s cestovnim prijevozom te obično ne razmjenjuju vozila s daljinskim prijevozom putnika ili tereta na dugim relacijama

13. *mobilni podsustav* je podsustav željezničkog vozila te prometno-upravljački i signalno-sigurnosni podsustav ugrađen u vozilo

14. *modernizacija* je svaka veća preinaka strukturnog podsustava ili dijela podsustava koja ima za posljedicu promjenu tehničke dokumentacije koja se prilaže »EZ« izjavi o provjeri, ako takva tehnička dokumentacija postoji, i koja poboljšava cjelokupnu izvedbu podsustava; u smislu propisa o gradnji modernizacija se odnosi na radove kojima se mijenjaju temeljni zahtjevi za građevinu i/ili usklađenost građevine s lokacijskim uvjetima u skladu s kojima je izgrađena (rekonstrukcija)

15. *mreža* se sastoji od željezničkih pruga, kolodvora, terminala i svih vrsta stabilnih postrojenja potrebnih za osiguranje sigurnog i neprekinutog rada željezničkog sustava Europske unije

16. *nacionalna pravila* su svi propisi Republike Hrvatske koji sadrže zahtjeve u vezi sa sigurnošću željeznica ili tehničke zahtjeve, osim onih utvrđenih pravilima Europske unije ili međunarodnim pravilima, i koja se primjenjuju na željezničke prijevoznike, upravitelje infrastrukture ili treće osobe

17. *nacionalno akreditacijsko tijelo* je nacionalno akreditacijsko tijelo kako je određeno u članku 2. točki 11. Uredbe (EZ) br. 765/2008

18. *nacionalno tijelo nadležno za sigurnost* je nacionalno tijelo kojemu su povjereni zadaci u vezi sa sigurnošću željeznice u skladu s ovim Zakonom ili bilo koje tijelo kojemu je više država članica Europske unije povjerilo te zadatke kako bi se osigurao jedinstven sustav sigurnosti

19. *naručitelj* je svaka pravna ili fizička osoba koja naručuje projektiranje i/ili građenje, obnovu ili modernizaciju strukturnog podsustava

20. *nesreća* je neželjeni ili nenamjerni iznenadni događaj ili poseban slijed takvih događaja koji ima štetne posljedice; nesreće mogu biti sudar, iskliznuće, nesreća na željezničko-cestovnom prijelazu ili pješačkom prijelazu preko pruge, nesreća s ljudskim žrtvama koja uključuje željezničko vozilo u pokretu, požar i ostalo

21. *obnova* je svaka veća izmjena na podsustavu ili dijelu strukturnog podsustava kojom se ne mijenja cjelokupna izvedba podsustava; u smislu propisa o gradnji, ovisno o tome utječe li se radovima obnove na način ispunjavanja temeljnih zahtjeva za građevinu i/ili lokacijske uvjete u skladu s kojima je izgrađena, obnova infrastrukturnih podsustava može predstavljati održavanje ili rekonstrukciju

22. *ocjenjivanje sukladnosti* je postupak kojim se dokazuje da su određeni zahtjevi koji se odnose na proizvod, postupak, uslugu, podsustav, osobu ili tijelo ispunjeni

23. *opseg djelovanja* je opseg koji je obilježen brojem putnika i/ili količinom robe i procijenjenom veličinom željezničkog prijevoznika u pogledu broja zaposlenika koji rade u željezničkom sektoru

24. *osnovni parametri* su svi regulatorni, tehnički ili operativni uvjeti koji su od presudnog značaja za interoperabilnost i koji su navedeni u odgovarajućim tehničkim specifikacijama za interoperabilnost (u daljnjem tekstu: TSI)

25. *osnovni zahtjevi* su svi zahtjevi utvrđeni u Prilogu 3. ovoga Zakona koje mora ispunjavati željeznički sustav Europske unije te podsustavi i sastavni dijelovi interoperabilnosti, uključujući sučelja

26. *osoba s invaliditetom i osoba s ograničenom pokretljivošću* je svaka osoba koja ima trajno ili privremeno tjelesno, duševno, intelektualno ili osjetilno oštećenje koje, u interakciji s različitim preprekama, može ometati potpuno i učinkovito korištenje te osobe prijevoznim sredstvima na ravnopravnoj osnovi s ostalim putnicima ili čija je pokretljivost u prometu ograničena zbog dobi

27. *ovlašteni zastupnik* je svaka fizička ili pravna osoba s prebivalištem ili sjedištem u Europskoj uniji, koju je proizvođač ili naručitelj pisano ovlastio da u ime proizvođača ili naručitelja obavlja određene zadaće

28. *ozbiljna nesreća* je sudar vlakova ili iskliznuće vlaka koje ima za posljedicu smrt najmanje jedne osobe ili teške ozljede pet ili više osoba ili veliku štetu na vozilima, željezničkoj infrastrukturi ili okolišu, kao i svaka druga nesreća sa sličnim posljedicama koja ima očigledan utjecaj na sigurnost željezničkog sustava ili na upravljanje sigurnošću

29. *pješački prijelaz preko pruge* je mjesto križanja željezničke pruge ili industrijskoga kolosijeka i pješačke staze odnosno prometne površine određene za kretanje pješaka u istoj razini, a koji može biti i u sklopu željezničko-cestovnog prijelaza

30. *planirani koridor željezničke pruge* je zaštitni prostor u prostornom planu određen radi buduće realizacije trase željezničke pruge i pripadajućih građevina sukladno strateškim razvojnim dokumentima Republike Hrvatske i Europske unije

31. *podnositelj zahtjeva* je fizička ili pravna osoba koja traži odobrenje, bez obzira na to radi li se o željezničkom prijevozniku, upravitelju infrastrukture ili bilo kojoj drugoj pravnoj osobi, primjerice proizvođaču, vlasniku ili posjedniku; u smislu odredbe članka 63. ovoga Zakona *podnositelj zahtjeva* je naručitelj ili proizvođač ili njihovi ovlašteni zastupnici; u smislu odredbe članka 59. ovoga Zakona *podnositelj zahtjeva* je pravna ili fizička osoba koja zahtijeva odobrenje Agencije Europske unije za željeznice u vezi s tehničkim rješenjima za projekte pružne opreme Europskog sustava upravljanja željezničkim prometom (engl. *European Rail Traffic Management System* – ERTMS) (u daljnjem tekstu: ERTMS)

32. *područje djelovanja* je mreža ili mreže u jednoj državi članici ili više njih na kojima željeznički prijevoznik namjerava obavljati svoju djelatnost

33. *područje uporabe vozila* je mreža ili mreže unutar države članice ili grupe država članica u kojima se vozilo namjerava upotrebljavati

34. *podsustavi* su strukturni ili funkcionalni dijelovi željezničkog sustava Europske unije kako je određeno u Prilogu 2. ovoga Zakona

35. *poseban slučaj (izuzeće)* je bilo koji dio željezničkog sustava, za koji su u TSI-ima potrebne posebne privremene ili trajne odredbe zbog zemljopisnih ili topografskih ograničenja, ograničenja zbog prostornih planova, ili odredbe kojima se utječe na usklađenost s postojećim stanjem sustava; to može posebno uključivati željezničke pruge i mreže koje su odvojene od ostatka mreže Europske unije, tovarni profil, širinu kolosijeka ili razmak između kolosijeka te vozila koja su namijenjena isključivo za lokalnu, regionalnu ili povijesnu uporabu, kao i vozila iz trećih zemalja ili koja su namijenjena trećim zemljama

36. *posjednik vozila* je pravna ili fizička osoba koja kao vlasnik vozila ili imatelj prava korištenja koristi vozilo kao prijevozno sredstvo te je kao posjednik upisana u registru vozila

37. *postojeći željeznički sustav* je željeznička infrastruktura koja se sastoji od željezničkih pruga i stabilnih postrojenja postojeće željezničke mreže, uz vozila svih kategorija i podrijetla koja prometuju na toj infrastrukturi

38. *pošiljatelj* je trgovačko društvo koje šalje robu u vlastito ime ili u ime treće osobe

39. *praznitelj* je trgovačko društvo koje istovaruje robu iz cisterne (uključujući vagonsku cisternu, vagon s cisternom koja se može skinuti, prenosivu cisternu ili kontejner cisternu), vagona, velikog kontejnera ili manjeg kontejnera za prijevoz rasutog tereta, baterijskog vagona ili višedijelnog plinskog kontejnera

40. *prihvatljiv nacionalni način osiguravanja usklađenosti* su neobvezujuća mišljenja koja izdaju države članice Europske unije radi definiranja načina utvrđivanja usklađenosti s nacionalnim pravilima

41. *prihvatljiv način osiguravanja usklađenosti* su neobvezujuća mišljenja koja izdaje Agencija Europske unije za željeznice radi definiranja načina utvrđivanja usklađenosti s osnovnim zahtjevima

42. *prijevoznik* je trgovačko društvo koje obavlja prijevoz u skladu s ugovorom o prijevozu

43. *primatelj* je svaka fizička ili pravna osoba koja prima robu u skladu s ugovorom o prijevozu, a ako se prijevoz obavlja bez ugovora o prijevozu i svaka fizička ili pravna osoba koja preuzme robu pri dolasku

44. *proizvod* je konačni rezultat dobiven postupkom proizvodnje, uključujući sastavne dijelove interoperabilnosti i podsustave

45. *proizvođač* je svaka fizička ili pravna osoba koja proizvodi proizvod u obliku sastavnih dijelova interoperabilnosti, podsustava ili vozila ili za koju taj proizvod projektira ili proizvodi netko drugi te koja taj proizvod stavlja na tržište pod vlastitim imenom ili zaštitnim znakom

46. *projekt u kasnijoj fazi razvoja* je projekt u kojemu je faza planiranja ili izgradnje dostigla točku u kojoj bi promjena tehničkih specifikacija mogla ugroziti održivost planiranog projekta

47. *projektirano stanje uporabe* je uobičajeni način rada i predvidivi pogoršani uvjeti (uključujući trošenje) u opsegu i pod uvjetima uporabe navedenima u tehničkoj dokumentaciji i dokumentaciji o održavanju